

Murska Straža

Glasilobmejnih Slovencev.

Uredništvo: Maribor, Cirilova tiskarna, Koroška c.
Upravišтво v Gornji Radgani, Sp. griz 7, I. nadstr.
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsak četrtek zjutraj in stane s poštnino vred
za celo leto 30 K, za pol leta 15 K, za četr leta
8 K. Posamezna številka stane 80 vinarjev.

Inserati: Ena petstolpna petivrsta (proster 3 mm
visok in 54 mm širok) K 150.
Pri večkratni objavi primeren popust.

Na prehodu.

Dne 22. t. m. so se vršile v Srbiji občinske volitve. Natančnih in popolnoma zanesljivih vesti o izidu teh volitev še nimamo; ko bodo razglašeni uradni podatki iz vsehobčin, si bomo lahko ustvarili jasnejšo sliko o političnih razmerah v Srbiji. Priznati moramo, da je ta del naše države zlasti Slovencev zelo malo znan. Redkokdaj pozna serbijske gospodarske, prosvetne, upravne, politične in druge razmere. In vendar živimo v tesnem stiku z njimi, posegajo često globoko v naše odnose in si jih skušajo prilagoditi. Ujedinila nas je revolucija, združiti se pa moramo sami. Ker smo se doslej razvijali vsak za sebe, bi bilo pogubno, če bi se združenje izvršilo revolucionarno, t. j., ako bi se vse te različne razmere spravile v isti tir. Velik korak k notranjemu združenju je storjen že s političnim ujedinjenjem. To se opaža v Narodnem predstavništvu, kjer se vežejo razne strankarske skupine, ki so si sorodne po svojih ciljih, ali se zblížujejo v načinih in sredstvih svojega delovanja, pa se skušajo polastiti državnega krmila. Tako smo spoznali parlamentarno in demokratsko zajednico. Brezdvomno se bo to bližanje še nadaljevalo in poglobilo. V dogledni bodočnosti se ne bo moglo govoriti o srbskih, hrvatskih ali slovenskih kmetijskih, delavskih ali meščanskih strankah. Kakor hitro bo popolnoma odpravljeno revolucijsko stanje, ki se v njem še nahaja naša država, bo tudi politična grupacija dobila novo lice. Tudi v tem smo že prebredli začetek. Lep primer nam daje naša Ljudska stranka. Duh velikega dr. Kreka vzbuja med Hrvati od dne do dne več bojevnikov, ki zbirajo okrog sebe množice kmetijskega in delavskega ljudstva. Ne bo dolgo, pa mu tudi Sava in Drina ne bodo več na potu. Tudi socialni demokrati, odnosno komunisti, ne poznajo plemenskih ali pokrajinskih mej in skušajo zediniti v eno enotno vrsto vse, kar pri nas gleda rešitev neuklonljivih socialnih sprememb na podlagi materialističnega svetovnega naziranja. Demokrati tudi niso zaostali, dasiravno so vezi, ki jih družijo v enotno skupino, kakor se opaža zlasti v Sloveniji, že precej trhle in ohlapne. Ravno iz tega vidika so volitve v Srbiji velevažen političen dogodek. Zanima nas, koliko bo izid teh volitev pospešil nastop mirovni, rednih razmer v celi kraljevini in koliko bo na drugi strani prispeval k političnemu združenju, od katerega je odvisnih sto in sto upravni, finančni, gospodarskih in prav posebej še socialnih vprašanj.

Nekaj značilnih znamenj moremo opaziti že danes, pod vtisom prvih vesti o izidu volitev. V Beogradu in po vseh večjih mestih so odnesli zmago komunisti. Ta mesta so: Kragujevac, Niš, Veles, Sabc, Kumanovo, Leskovac, Valjevo, Užice, Lasnice, Ub, Prilep, Piroć in Skoplje. Radikalci so dobili večino v 14 mestih in mestecih, demokrati pa v 23 krajih. Naravno je, da so komunisti zmagali v večjih mestih in industrijskih središčih. Radikalci so prodrli v srednjih in manjših mestih, demokrati pa večinoma v manj pomembnih krajih. Kdor pozna razmere na Balkanu, bo potrdil, da so večja mesta ognjišče političnega življenja, dežela pa je kljub svoji številni premoči samo privesek. Iz večjih mest se širi prosvetno, politično in socialno delo v manjša mesta in od tod na deželo, med kmete. Po našem mnenju je velikega pomena, kdo ima večino v Beogradu, Nišu, Kragujevcu in Skoplju. Ta mesta bodo v slučaju kaknega gibanja prevzela vodilno vlogo, druga pa izgube vpliv, četudi jih je 30 proti 4. Zmaga komunistov v teh mestih se nikakor ne sme pretiravati, češ, zdaj bo pa vsa Srbija komunistična, toda ne sme se tudi omalovaževati. Glede komunizma ni pri nas jasnega, izrazito določenega stališča; ali se ga promatra preveč enostransko, ali preveč površno, ali pa se sploh ne računa z njim. In vendar so komunisti zmagali v vseh večjih mestih na Hrvatskem in v Srbiji. S tem, da se njihovi mandati razveljavljajo, ni stvar niti izdaleč zaključena. Komunisti ostanejo, a to so ljudje, ki prisegajo na prevrat in za katere je proletarska diktatura mnogo bolj vabljiva, nego misel o državnem edinstvu. Neverjetno je namreč, da bi se komunisti zadovoljili z onim: vuk bio sit, a ovca cijela. Oni imajo močno zaslonbo v svetovni organiza-

ciji in zaveznika v — duhu časa, duhu socialne dobe, proti kateri je nojeva politika v pogubo vsakomur, kdor se je poslužuje. Po našem mnenju je veliko pomembnejše, da so dobili komunisti občinsko oblast v večjih mestih, kakor da demokrati nimajo dovolj prstov, da bi našli svoje zmage v pokrajini. Važno je, kaj hočeta v Srbiji dva sloja: delavec in kmet. Delavstvo je izpovedalo svojo vero v komunizem. Kaj pa kmetje? Res jih je mnogo organiziranih v radikalni stranki, toda to še ni vse. Velika večina stoji ob strani. Že v Beogradu samem je bila udeležba pri volitvah presenetljivo slaba. Od 30.000 volilcev jih je oddalo glasove komaj 13.000 (zaokroženo). Še slabši odziv pa so naše občinske volitve v srbskih selih, dasiravno so občinske volitve za kmeta najhmljivejši, recimo najbolj konkreten ustavni čin. Čim dalje proti jugu, tem večja politična brezbriznost. Srbskemu kmetu manjka najbolj preprosta politična vzgoja, čemur se ne čudimo; manjka pa tudi hrvaškemu. Srbski kmet je tekom dolgotrajne vojne (1912—1918) silno trpel; tolažili so ga z lepimi obljubami, a storili so prav malo. V Stari Srbiji vlada nered in banditstvo; proti Savi in Drini so razmere ugodnejše, a tudi ne povoljne. Človek dobi vtis, da so večini ljudstva volitve nekaj tujega in nezanimivega. Prvih jih srbski (in večinoma hrvaški) kmet ne umeva kot svoje državljansko dolžnost, kot ustavno dejanje — in brez te zavesti je volitev gola formalnost —, kdor jih ume, jim pa ne zaupa dovolj. Kdo ve, ali se ne bo tak človek v navdušenjem oprijel kake zelo vabljive, četudi neizvedljive misli? Zdi se, da s tem razpoloženjem spretno računajo hrvaški in srbski komunisti, pa — Stipica Radič.

Občinske volitve v Srbiji in na Hrvatskem dajejo sicer še precej megleno sliko o volitvah za konstituante in parlament. Manjka Slovenija in upravičeno lahko trdimo, da bo ravno ona najbolj izbočila poteze na tej sliki. Pri nas so politične razmere v primeri s hrvaškimi in srbskimi precej različne. Vsekakor stoji naš kmet — torej večina naroda — kulturno višje in je v veliki meri politično šolan, organiziran ter gospodarsko napreden. Naša Slovenska ljudska stranka korenini globoko v ljudstvu, v njegovem značaju, v njegovi težnji in njegovih potrebah. Ne trdimo, da vsi, toda večina volilcev gre na volišče z zavestjo, da sodeluje pri vladanju države. Zlasti pri občinski upravi je ljudska kontrola silno razvita, česar o hrvaški in srbski občini ne bode nihče trdil. V sedanjih razmerah je pri nas precej nezadovoljstva, težka davčna bremena se vale na kmeta, a resno on ni in ne bo razočaran nad državo, dokler bo strogo ustavna. Volil bo svoje zastopnike in zahteval od njih, da ščitijo njegove upravičene zahteve. To je velik prepad med njim in srbskim ter hrvaškim tovarišem.

Sicer pišejo, da bodo z občinskimi volitvami v Sloveniji naši demokrati še mešetarili in barantali, toda resno zavlačevati jih ne bodo mogli več. Ko se izpeljejo občinske volitve v Sloveniji, bomo dobili podatke za prvo bilanco o politični moči naše države; začeli bomo računati. Za nas Slovence in zlasti še za ljudsko stranko nastane že pred in prav posebej pri konstituanti važna naloga. Dr. Krek je dejal že v času deklaracijskega gibanja, da bo imel nadvlado v Jugoslaviji najsposobnejši. Ni treba trditi, da smo mi ravno najsposobnejši, ampak uveljaviti moramo vse naše zmožnosti in našo politično moč. Pokazati moramo, da se da to doseči brez izticanja plemenskega separatizma, ki je zanj drugod več razpoloženja, nego pri nas. Na konstituanti in v bodočem ustavnem parlamentu se bo pokazala nujna potreba načelnega boja, zakaj rešiti bo treba mnogo velevažnih in odločilnih vprašanj, tako n. pr. agrarno reformo, ustavno vprašanje, socialne zakone itd. Vsled tega je treba, da si naša ljudska stranka zasigura mesto in moč, ki ji gre in da si ne veže rok z kompromisi. Z vso vnemo je treba gledati na to, da se čimprej zgradi enotna ljudska stranka za vso državo, ki lo pri-tegnila k velikopoteznemu političnemu, socialnemu in gospodarskemu udejstvovanju slehernega Slovence, Srba in Hrvata, ki čuti, da velikih sodobnih vprašanj ni mogoče rešiti brez pozitivne krščanske etike. Kakor uvodoma rečeno, na Hrvatskem živahno dela-

jo v tem smislu. Hrvatski kmet in delavec se organizirata politično na temelju krščanskega svetovnega naziranja, ki nima nič opraviti z bav-bav-„klerikalizmom.“ V Srbiji je stvar še v povojih, toda potreba nove strankarske grupacije bo že ob konstituanti izsilila hitrejšo rast. Srbski kmet bo uvidel, da ga ne more rešiti nobena dosedanjih strank, da se pa lahko reši sam. Da pride do tega spoznanja, je treba seve nekoliko politične vzgoje, a ta bo nastopila, kakor hitro bodo posamezni srbski politiki uvideli, da so dosedanje politične metode zgrešene in da je treba položiti temelje globoko in v delavsko ljudstvo. Vsled tega pa je treba, da slovenski kmet, ki je že politično probujen, sprejme široka socialna načela in da se krščanski organizaciji čimbolj pridružuje delavstvo. To pospešiti, oziroma omogočiti je naloga naših voditeljev. Zmaga komunizma v naši državi in v zunanjem svetu pričajo, da so socialna vprašanja popolnoma zrela. Ali se zarijemo kakor noji v pesek in pustimo, da nas ta povodenj pokoplje, ali pa sprejmemo na-se odgovornost in velikanske naloge. Ker hočemo živeti, nam preostane samo drugo. Zato pa je treba hiteti na delo — veliko, širokopotezno delo, ki tok časa napeljuje v pravično in pozitivno smer.

Slika svetovnega miru.

„Prosveta“ z dne 26. julija podaža kratko sliko svetovnega „miru“, kakor ga je ustvarila slepa, do skrajnosti sebična politika antante.

Danes, v drugem letu takozvanega „versailleskega miru“ in malo manj kot dve leti po premirju z Nemčijo, je položaj v Evropi in Aziji sledeči:

Poljska. — Okrog 300.000 Poljakov je v smrtinem spopadu z blizo enim milijonom ruskih boljševikov.

Kavkazija in Mala Azija: 250.000 Rusov, 150.000 Turkov, 120.000 Grkov, 80.000 Angležev in 161000 Francozov se nahaja v vojnem vrtilcu, ki se suče semintja.

Sirijska. — 45.000 francoskih kolonijalcev je v vojni z Arabci.

Tracija. — Grki Turki in Bolgari v divjem konfliktu. Bolgarska mobilizira za vojno proti Grški Albaniji. — Albanska ljudska armada je v vojni z Italijani, drugi del Albancev napada srbske meje.

Jugoslavija. — 100.000 Italijanov in 90.000 Jugoslovanov je pod orožjem ob demarkacijski črti in krvavi spopadi se dogajajo od časa do časa. Konflikt z Nemci in Madžari na vzhodu in severu Jugoslavije še ni ponehal.

Gornja Slezka. — Boji med Poljaki, Cehi in Nemci.

Indija in Perzija. — Oborožene vstaje proti Veliki Britaniji so na dnevnem redu. Severna Perzija je v rokah domačih boljševikov. Guerilsko bojevanje v Afganistanu, in na indijski meji.

Sibirija. — Japonci so v vojni z Rusi in Korejci v vzhodni Sibiriji in Mandžuriji.

Južna Rusija. — Wranglei, naslednik Denjikina podpiran od Angležev in Francozov, izvršuje vpade in rope s Krima na mesta in vasi v Južni Rusiji.

Irsko. — 80.000 Angležev in 50.000 Ircev je angžiranih v nepretrgani vojni.

Egipt. — Lokalni upori, izgredi in atentati proti angleškim zatiralcem je ponavljajo neprenehoma.

Kitajska. — Vsa država je v meščanski vojni. Južna in severna Kitajska ste v boju in zadnje čase je nastal oboroženi konflikt med frakcijami v severni Kitajski.

Italija. — Socijalna vojna v Italiji traja že leta dni. Organizirano delavstvo je v neprestanih krvavih spopadih z vojaštvom in meščanstvom.

Maroko. — Španske čete so v vojni z rebelnimi tolpami maročanskih domačinov.

Belgija. — Tdnošaji med Belgijo in Holandijo so še vedno napeti vsled spora zaradi meje.

Finska. — Finci še niso sklenili miru z Rusijo in razmerje s Švedsko je napeto radi Alandskih otokov.

Železnica čez Slov. gorice.

Z izgubo Radgone je naša država izgubila direktno zvezo Maribora in okolice s pokrajinami v Prekmurju. Nemška Avstrija je sicer v smislu St. Germainste pogodbe dolžna dopustiti neoviran promet po železnici Spilje—Gornja Radgona, ki teče večinoma po nemškem ozemlju. Toda ne smemo si prikrivati, da je to razmerje nenaravno in da, v slučaju vojne nevarnosti lahko postane usodepolno za celo Prekmurje. Vsaka država mora stremeti za tem, da ustvari v vseh svojih pokrajinah, čim najugodnejše prometne zveze, ki so predpogoj za vsak gospodarski napredek. To mora storiti v prvi vrsti iz gospodarskih ozirov. Ugodne prometne zveze, zlasti železnice so za državo kakor žile za človeško telo. Po teh žilah se vrši velikanski proces izmenjave blaga v državi. Ako ta proces ne funkcijonira, ako so prometne zveze slabe, je celo državno in privatno gospodarstvo slabo. Država s slahimi prometnimi zvezami je obsojena v gospodarski stagnaciji. Ne smemo prezreti tudi strateških ozirov. Ideja večnega miru je še vedno samo ideja. Namesto pravice in resnice še vladna na svetu moč in nasilje. Najboljši dokaz za to so sklepi pariške mirovne konference, ki je zlasti nam Jugoslovanom povzročila toliko novih krivic, ki je pogazila evangelij prave svobode in enakopravnosti narodov in ki urejuje svet po starih materialističnih načelih spletk, laži in nasilja.

S temi dejstvi mora računati tudi naša mlada jugoslovanska država.

Ravno iz strateških ozirov pa je železniška zveza Maribor—Sv. Lenart—Murska Sobota vitalnega pomena za našo državo. V slučaju vojne nevarnosti z Nemško Avstrijo in Madžarsko bi bil velik del Prekmurja in sosednih obmejnih krajev brez vsake železniške zveze. To bi imelo nedogledne posledice za obrambo naše severne meje.

Za gradnjo železnice so v prvi vrsti odločilni računali o rentabiliteti. Naj se že zida železnica kot državna ali privatna, zajamčena mora biti njena rentabiliteta, ki je odvisna v prvi vrsti od množine in hitrosti blagovnega prometa. Splošno znano je, da osebni promet ne krije obratnih stroškov železnice, ampak samo tovarni promet. Gospodarske razmere v krajih po katerih bi tekla železnica Maribor—Sv. Lenart—Murska Sobota, pa so tako ugodne, da ni nobenega dvoma, da bi blagovni promet zajamčil rentabiliteto te proge. Ti kraji so izredno bogati. Za izvoz pridejo v poštev ogromne zaloge kmetijskih pridelkov (žita, sadja, vina, živine) v Prekmurju, v okrajih Ljutomer, Gornja Radgona, Sv. Lenart, Ptuj in Maribor. Cisto gotovo je, da bi bila zajamčena rentabiliteta te proge in da bi se moralo polagoma misliti tudi na gradnjo železnice Gornja Radgona—Sv. Lenart—Ptuj.

Zavedamo se, da nameravane železnice ne bo mogoče zgraditi v prvih letih. Država nima denarja. Veliki akcijski kapital pa se raje investira v drugih gospodarskih panogah, ki nesejo več dobička. Vendar je treba že sedaj sprožiti misel, da se vrše vsaj pred priprave za gradnjo bodoče železnice Maribor—Sv. Lenart—Murska Sobota. Treba je zbuditi zanimanje za to akcijo med interesenti in na odločilnih državnih mestih.

V to svrhu je sosvet trške občine Sv. Lenart v svoji seji dne 9. avgusta 1920 soglasno sklenil sklicati na dan 26. septembra 1920 dopoldne ob 11. uri zborovanje interesentov v društveni dvorani gostilne pri Arnušu pri Sv. Lenartu v Slov. gor., da se določi program za to akcijo.

Vabimo širšo javnost in zlasti časopisje, da širi zanimanje za to akcijo.

Sv. Lenart, dne 20. avgusta 1920.

Občinski urad Sv. Lenart.

Politični ogled.

Jugoslavija. Ministrski svet ima pridno sejo. Narodno predstavništvo je bilo prvotno sklicano za 25. t. m., a je preloženo na 31. t. m. V razpravo pride volilni zakon za ustavotvorno skupščino.

Ker dr. Mušički (radikalec) vsled bolehnosti ni sprejel ministrskega mesta, bo na njegovo mesto imenovan dr. Lazar Markovič, vseučilišni profesor v Beogradu.

Imenovanje pokrajinskih vlad še ni izvršeno. Pričakujejo ga za prihodnje dni. V Narodnem predstavništvu bodo volili predsednika (na mesto pokojnega dr. Draže Pavloviča). Kot kandidat se navaja radikalec Vukčević, za podpredsednika pa demokrate Ribar in Ribnikar.

V oposredje stopa albanski vprašanje. Dokler je živel Essad-paša, so bili odnosi med nami in Albanci prijateljski, dasiravno je del Albancev naginjal na italijansko stran in skušal škodovati naši državi. Po smrti Essad-paše je zavladal v Albaniji nered. Kljub temu, da so Italijani še nedavno oblegali Valono in druga albanska mesta ter delali na to, da uničijo albansko državo in si podjarmijo albansko pleme, se opaža, da italijanski vpliv v Albaniji raste. Dne 13. t. m. so albanske čete napadle našo demarkacijsko črto in pri Debru vdrlje v srbsko ozemlje. Dognano je, da so rabile italijansko orožje in da so napad organizirali italijanski častniki. Razvili so se ostri boji, tekmo katerih se je prvič z krvjo posvetilo edinstvo naše vojske. Vojaški krogi pohvalno omenjajo bataljon majorja Zureka, ki je sestavljen iz Hrvatov in Slovencev. Zadnje vesti pravijo, da se je

položaj na deberski fronti popolnoma izpremenil nam v korist. Na vsej črti vlada popoln mir. Ljudstvo se je umirilo in se poprijelo svojega dela.

Izid občinskih volitev v Srbiji je znan le deloma. O izidu volitev v Beogradu poročajo: od 45 odborniških mest so jih dobili komunisti 30, radikalci 8, demokratje 6 in republikanci 1. Glavno mesto Jugoslavije bo imelo komunističnega župana in komunistično večino v občinskem zastopu.

Avstrija. Čudno je razmerje med Avstrijo in Madžarsko. Na zunaj se gledate precej sovražno, a na znotraj vlada dosti razpoloženja za sporazum. Kamen spotike je zahodna Ogrska, ki — kakor znano — po besedilu mirovne pogodbe pripada Avstriji. Madžari pa menda ne umevajo mirovne pogodbe v tako resnem smislu, da bi se mirno in brez preprekanja umaknili iz te lepe deželice. Avstrija dozdaj še ni rabila sile, ker je nima. Sicer pa bi bile meščanske stranke pripravljene, da se še pogajajo radi Ogrske. Kljub temu Madžari nagajajo Avstrijem, kjer le morejo. Ni še dolgo, kar je madžarska vojaška tolpa vdrla čez mejo pri Fürstenfeldu in oropala tamonjske skladišče orožja. Te dni pa je 80 madžarskih vojakov vprlo pri Prellenkirchnu čez mejo in se hotelo polastiti avstrijskih vojaških oprav. Tokrat jim je avstrijsko vojaštvo hitro pognalo čez mejo. Drug napad madžarskih čet se je izvršil pri Deutsch-Altenburgu, ki so ga Madžari zasedli.

Glavovalno ozemlje v Sleziji je dobilo popolnoma vojno lice. Glasovanje se vrši med Poljaki in Nemci. Ozemlje je zasedeno od antantnih čet in ga upravljajo zastopniki zaveznikov. Povodom neke demonstracije v Katovicah je prišlo do spopada med domačim prebivalstvom in francoskim vojaštvom. Francozi so postali silno ogorčeni in so nastopili z nasiljem proti prebivalstvu. Hipoma so se Katovice spremenile v bojišče. Francozi so se borili s strojnimi in v tanki. Bilo je več mrtvih in mnogo težko ranjenih. Končno so vkorakali v mesto ojačeni poljski oddelki.

Rusko-poljska vojna. Ze zadnjič smo poročali, da so Poljaki pričeli z močno protiofenzivo. Položaj krog Varšave se je znatno zboljšal. Stiri poljske divizije so pod poveljstvom generalisima Pilsudskega napadle armado sovjetske Rusije in jo vrgle čez Bug. Desno krilo poljske armade hoče odrezati Ruse pri Brest-Litovskem (mesto, ki je bilo za usodo Rusije tako velikega pomena), drugi del pa brani pot proti Gdanskemu. Za rusko vojsko je nastal izredno težaven položaj, ker ji grozi obkoljenje. V Minsku so se pričela pogajanja med ruskimi in poljskimi odposlanci. Ko so poljski delegati 19. t. m. dospeli v Minsk, niso našli Rusov. Naslednji dan so se vendar začeli pogajati. Ruski mirovni pogoji za mir z Poljsko so sledeči: Prizna se popolna neodvisnost poljske republike. Rusija ne zahteva nobene vojne odškodnine, mora pa znižati svojo armado na 50.000 mož. Vzhodna meja med Rusijo in Poljsko bi naj bila meja, katero je označil Lord Curzon. Poljska mora demobilizirati tekom enega meseca, ne sme izdelovati orožja in vojnega gradiva. Rusiji mora dovoliti svobodo prevoza oseb in blaga čez poljsko ozemlje. Pogajanja se nadaljujejo, istočasno pa tudi vojna. V južni Rusiji je začel general Wrangel z operacijami in je dosegel zgolj krajevne uspehe.

Tedenske novice.

Železniški promet Maribor—Ljutomer. Komisarijat ministrstva za promet je objavil sledeče pojasnilo: Z ozirom na razne nasprotujoče si časniške vesti glede železniškega prometa na progi Maribor—Ljutomer, pojasnjuje komisariat ministrstva za promet v Ljubljani, da o konferenci v Mariboru ni bil izdan noben uradni komunik. Konferenca je imela predvsem namen pripraviti vse za otvoritev železniškega prometa na vseh onih progah, ki nas vežejo z Avstrijo in urediti sedanji takorekoč divji promet. Vprašanje prometa Maribor—Ljutomer se uradno ni obravnavalo, ker se mora isto najprej rešiti med obema vladama potom ministrstev za zunanje zadeve. Kakor je znano, so bila med zastopniki teh istočasna pogajanja v Radgoni, katerih zaključek pa še ni znan. Kljub temu pa so v Mariboru pripravili vse potrebno za otvoritev obmejnega prometa, samo da ti dogovori niso prišli v zapisnik. — Ljubljanska „Jugoslavija“ še poroča: „Na mariborski konferenci se je razpravljalo in to precej obširno tudi vprašanje svobodnega tranzitnega prometa iz Maribora preko Spilje in Radgone v Ljutomer. Avstrijski delegati so hoteli kot nekako odškodnino za dovoljenje tranzitnega prometa izsiliti od naših zastopnikov kot koncesijo dovoljenje, da sme znanprej nemško osebje, ki vozi na progi Zeltweg—Dravograd, voziti s svojim vlakom tudi od Dravograda do Celoveca. Naši so to zahtevo odvrnili, ker nam jamči senžermenska mirovna pogodba prost promet po ljutomerski progi brez vsake odškodnine. Vsled tega v Mariboru glede ljutomerske železnice ni prišlo do sporazuma. Pogajanja se bodo sedaj nadaljevala direktno med železniškima ministrstvom na Dunaju in v Beogradu. Ker se bo zadeva reševala upravnim putem in ne s pogajanjem, smemo upati, da bo prihodnje leto enkrat vozil jugoslovanski vlak med Špiljem in Radgono. Pozivljamo deželno vlado opetovano in najodločneje, da pospeši rešitev tega vprašanja. Med prebivalstvom vlada velika nezadovoljnost, ki se ne da več prikrivati in nam lahko škoduje zlasti v Prekmurju.

Deputacija Prekmurcev pri vladi v Ljubljani. „Novine“ poročajo: V torek 10. in sredo 11. t. m. se je oglašila pri vladi v Ljubljani deputacija iz Prek-

murja: gg. civilni komisar dr. Lipovšek, dolnjelendavski župan Bož. Sever, rankovski župan Režonja, gomilski župan Raj in odvetnik dr. Šabec. Deputacija je zelo ljubeznjivo sprejel predsednik deželne vlade dr. Breje, dalje poverjenik za notranje zadeve Remec, poverjenik za javna dela inž. Serbec, predsednik višjega šolskega sveta, poverjenik za socialno skrb dr. Gosar in ravnatelj tobačne tovarne. Deputacija je vladi razložila zadevo radi sajenja tobaka, katerega so ljudje letos precej nasadili in je prosila, naj bi se ljudje ne kaznovali radi tega. Prosila je nadalje, naj bi se v lendavskem okraju nastavili slovenski finančni pazniki, kakor so v sobočkem, da bo uprava enotnejša. Glede denarnega vprašanja je deputacija izrazila željo, naj bi se zdaj pri pogajanjih z Ogrsko ukrenilo, da bi Ogrska prevzela boljševiske bankovce, ki jih imajo ljudje več milijonov. Zatevala je zboljšanje železniške zveze s Prekmurjem, ki je sedaj popolnoma ločeno od Slovenije, in čim prejšnjo graditev mostu čez Muro. V imenu občin Kot, Hotiza, Melinci in Bistrice je zahtevala regulacijo Mure, ki ogroža te vase. Glede tečaja za občinske tajnike je vlada izjavila, da bo otvorjen čez par tednov v Ljubljani; kredit je osrednja vlada že dovolila. Hkrati se bodo na treh mestih vršili tridnevni tečaji za župane. Mnogo so razpravljali radi proste trgovine z živino. Vlada je izjavila, da bode postava, ki se je sklenila za Prekmurje, v doglednem času preklicana, pa bo smel vsakdo prosto trgovati z živino v naši državi. Glede naredbe, da smejo mlinarji jemati plačilo le v denarju, je vlada odgovorila, da se stvar lahko uredi s prostim dogovorom med mlinarjem in stranko. Deputacija je nadalje predložila prošnje glede vinskoga davka, ki bi se naj spregledal, dalje radi elektrike in kmetijske šole za Prekmurje. Prosila je tudi za pogorelece v Dokležovje, katerim naj bi se dal na razpolaganje cenejši stavbeni les in sicer čimprej. Glede šolskega vprašanja se je dala obljuba, da se bodo želje Prekmurcev po možnosti upoštevale, prav tako tudi vprašanje zavoda za dijake v Soboti. Pripomnimo še, da se je deputaciji pridružil tudi državni poslanec prof. Vesenjani in pa prof. dr. Slavič, ki sta tudi podpirala predloge Prekmurja. Najlepša hvala obema, kakor tudi g. civilnemu komisarju, kateri je ves čas spremljal našo deputacijo in podpiral povsod naše zahteve. Tudi ostalim članom deputacije, ki se niso ustrašili ne stroškov ne truda, gre vsa hvala za domoljubno delo v prid Prekmurja.

Obmejni Slovenci prirede na Malo Gospojnicu, to je dne 8. septembra, v Št. Ilju v Slov. gor. veliko slavnost. Minilo je 10 let, kar so otvorili šentiljski „Slovenski dom“, ki je bil brambna kula naše obmejne trdnjave. Tam so se zbirali obmejni Slovenci in navduševali za narodne boje. Hkrati s proslavo 10-letnice slave veličastno zmago vsega trojednega naroda nad germanskim nasiljem. Čestitamo vrlim obmejnim boriteljem! Žal, da nam pomurskim Slovincem ne bo mogoče pohiteti v Št. Ilj. Iz Maribora pa vozi poseben vlak s pravico do polovične vožnje. Za slavnost vlada veliko zanimanje.

Razmejitvena komisija v Mariboru. Razmejitvena komisija že nekoliko dni ni imela seje. V tehničnem oddelku komisije se pripravljajo sedaj gradivo, ki ga bo pričela komisija v svojem prihodnjem sestanku reševati. Dan prihodnje seje še ni določen. V ponedeljek so odšli tehnični izvedenci na začasno mejo severno od Dravograda, kjer se bo določila končnoveljavnost mejna črta. Ista ostane v tem odseku najbrže neizpremenjena, ker tam ni spornega ozemlja. Nemci se izdali posebne letake, kjer pozivljajo obmejno prebivalstvo, naj se ob prihodu komisije zbira v skupinah in vpije: „Nur deutsch!“ V Spilju bodo prihod komisije naznanili z udarci zvona. Kakor znano, komisija ne more vpoštevati narodnostnih razmer, zato bo nemška naivnost tudi tokrat polomila. Sicer pa se bo med našim obmejnim prebivalstvom našel malokdo, ki bi hajlal za falirano Avstrijo.

Sestanek zastopnikov naše neodrešene domovine se je vršil dne 22. t. m. v Zagrebu, Udeležili so se ga odposlanci narodnih svetov, Jugoslovanske Matice in poslanci iz zasedenega ozemlja. Storili so se važni sklepi glede enotnega postopanja v vseh zadevah, ki se tičejo neodrešene domovine.

Za naše ujetnike v Rusiji. Naš zunanji minister Trumbič je imel razgovor z boljševiskimi delegati v Parizu, Krasinom in Kamenovim. Razgovarjali so se zlasti radi vrnitve jugoslovanskih vojakov bivše avstro-ogrsko vojske, ki so zaostali v sovjetski Rusiji in radi obnovitve trgovskih zvez med Jugoslavijo in Rusijo.

Spor med demokrati. V demokratski stranki se je pojavil hud spor zaradi prostega izvoza. Kakor znano, je demokratska zajednica pri zadnjih pogajanjih za sestavo nove vlade zastopala stališče, da mora biti izvoz živil iz države popolnoma prost. „Slovenski Narod“ pa je objavil članek „Ob tla s tako politiko“, ki v njem odločno pobija to stališče. Odgovoril mu je dr. Zerjav v „Domovini“. Sedaj izjavlja „S. N.“, da ni glasilo demokratske stranke in da mu koristi prebivalstva leže bolj na srečo kakor pa koristi stranke. Z izdajanjem novega dnevnika, ki bo v rokah takozvanih mladincov Zerjav-Kramarjeve smeri, se bo spor še poostiril. V Celju je imel dr. Kukovec, predsednik demokratske stranke, slabo obiskan shod. Med drugim je zagovarjal demokratsko stališče prostega izvoza in se zavzemal za državni centralizem (t. j. za odpravo deželnih vlad, s čimer bi se vse osredotočilo krog Beograda). Za zaupnico dr. Kukovecu je glasovalo le 20 do 30 pristavev, ostali zborovalci so prej zapustili zborovališče. Prost izvoz, ki bo silno dvignil cene živilom in pa centralizem, ki bi u-

pravno izenačil gospodarsko napredno Slovenijo z poldivno Macedonijo, to so sila trdi oreh. Demokratiški voditelji bodo postali naenkrat pastirji brez črede. Zadnji spori v stranki so dovoli značilna znamenja.

Tudi uspeh boljševikov. Pred vojno je umrlo v Rusiji od 1000 ljudi 21 na leto; v vojnem času jih je umrlo 26 od 1000; leta 1918, ko so bili boljševiki že na krmilu, je narastla umrljivost na 44, leta 1919 pa je dosegla 75 od 1000. V Rusiji sedaj umre skoro štirikrat več ljudi, kakor jih je umrlo pred vojno! Niti v vojnem času ni bila umrljivost tako visoka. Kaj je neki vzrok temu izumiranju ruskega naroda? Predvsem strašna beda, ki vlada med širokimi sloji ljudstva. V Rusiji se ljudje borijo za porcijo hrane in živila, pa kdor je drznejši in spretnjši, ugrabi več, tako da sirotam ne ostane niti skorja. Kakor je narastla umrljivost, tako je padlo število porodov. Leta 1911 je prišlo na vsakih 1000 oseb 30 porodov, sedaj samo 13 porodov na leto. Te številke so kričeče znamenje, kam drvi ruski narod pod vlado komunistov!

Solze so jim stopile v oči . . . Te dni so se ustavili v Mariboru ruski begunci iz Krima. Potovali so preko Carigrada, Bolgarije in Jugoslavije na Dunaj in od tam v Rigo. Spotoma so opazovali razmere, posebno Jugoslavija je vzbujala njihovo zanimanje. Ob odhodu iz Jugoslavije mi je pravil nek ruski profesor: Našim ljudem so stopile solze v oči, ko so videli, kakšen red in mir vlada v Vaši državi. Nam se to dozdeva kakor sanja. V Rajhenburgu smo se vozili skupaj z nekim slovenskim socialnim demokratom, ki je hudo zabaval čez Jugoslavijo in pravi, da ljudje niso nič kaj zadovoljni z njo. Mi smo se čudili in nismo verjeli. Pri Vas je reden železniški promet, tovarne so v obratu, trgovina in obrt cvete, kmet spravlja pridelke v svoje šrambe. Denar ima vrednost, ki vedno raste. Upravne in sodne oblasti delujejo. Če se komu godi krivica, se lahko pritoži. Pri nas ni o vsem tem niti sence. Železniški promet je skrajno nereden in težaven, če sploh obstaja. Vsak si stokrat premisli, predno gre na pot. Pa brez tega bi še šlo. Hujše je življenje v strašni bedi, ki jo preživlja Rusija. Ne le boljševiška področja, tudi južna Rusija in Ukrajina, kjer se menjavajo vojske za vojsko, upor za uporom in bolezen za bolezen. Nikjer miru in reda; povsod samovolja, nasilje in krivica, da bi človek noč in dan jokal nad usodo domovine, če ne bi — otopel. In ko smo zdaj prišli na Vašo zemljo, kako težko nam je postalo pri sreju. Ruski kmet je miroljuben, kakor malokdo na svetu in vendar že šest let ne orje v miru svoje grude. Kaj bi rekli Vaši ljudje, če bi jih tako neusmiljeno teptala usoda? Ali je Vaš kmet za komunizem? — O ne, o tem ste lahko prepričani. Ampak v naši domovini ne bi vzdržali dolgo komunisti, tudi če bi imeli večino za seboj. Tuje bi udrl čez naše meje in si nas zopet podjarmil . . . — Rus je molče pritrtil.

Razglas. Gospod finančni minister je z razpisom z dne 8. avgusta 1920 D. br. 3916 odredil: 1. Prepovedan je uvoz obveznic predvojnih in vojnih po sojil bivše Avstrijske in Ogrske na teritorij naše kraljevine. 2. Prepovedan je izvoz obveznic predvojnih po sojil bivše Avstrije in Ogrske iz teritorija naše kraljevine. 3. Te prepovedi veljata do nadaljne odredbe. 4. Vsako protivno postopanje se bo kaznovalo z zapleno obveznic, z dotičnimi osebami pa se bo postopalo kakor s tihotapci. Naročim vsem finančnim oblastvom, naj skrbno za najstrožje izvršitev te naredbe.

Posebne znamke za koroško glasovalno ozemlje je uvedla na predlog Nemcev antantna komisija.

Turki in mirovna pogodba. Kakor znano, je Turčija pred par dnevi podpisala mirovno pogodbo. Čeprav so pogoji zelo težki, ni bilo ob podpisu nobenih izgrediv, kakor so pričakovali. Delavci so ustavili delo, hodže (turški duhovniki) pa so z minaretov pozivljali mohamedance, naj molijo za rešitev domovine.

Planinski koledar. Izdaja in urejuje Fr. Kocbek, nadučitelj v Gornjemgradu, načelnik Savinjske podružnice Slovenskega Planinskega Društva., VI. letnik. — Na splošno željo planincev se je gori imenovani odločil, izdati za leto 1921 ta priljubljeni in vsled vojne ustavljeni koledar. Ker so sedaj tiskovni stroški jako visoki, je neobhodno potrebno, da izdajatelj ve prilično število odjemalcev tega koledarja, zato so vsi turisti in interesi naprošeni, da ta koledar naroče že vnaprej pisмено pri izdajatelju v Gornjemgradu. Ker je SPD prevzelo vse nemške hoče, bodo iste v koledarju tudi natančno opisane. Ob enem se prosijo vse interesente, ki nameravajo v tej izdaji inserirati, da se tozadevno obrnejo takoj na gori imenovanega, ker se inserate ne bo posebej nabiralo. V imenik gostiln se uvrstijo samo iste, ki pošljejo podatke o množini sob in postelj ter naročijo ob enem tudi koledar.

Dopisi.

Gornja Radgona. Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni je marsikomu trn v peti. Najbolj napoti pa je seveda raznim trgovcem, ker sedaj ne morejo po svoji stari navadi odirati ljudstva. Zato pa skušajo z vsemi mogočimi sredstvi škodovati zadrugi, kjer le morejo. Najhujši izmed vseh nasprotnikov je gornjeradgonski trgovec g. Franc Korošec, ki se je povzpela med vojsko do večkratnega milijonarja in ima že kar sedem hiš in več vinogradov. Potem pa hoče nekaterim dopovedati, da je on največji prijatelj in dobrotnik ljudstva, in da zadruga odira ljudi. Kedo je znosil njemu milijone skupaj in s čegavim denar-

jem si je kupil toliko hiš? Zakaj pa še zadruga nima milijonov in toliko hiš in vinogradov? Ali mu ni znosilo njegovega bogastva skupaj ljudstvo iz zaslužka svojih žuljavih rok? Ljudstvo, ali razumeš, zakaj Korošec tako besni in agitira proti zadrugi? Če je pri zadrugi blago res dražje ko pri njem, zakaj pa ji potem tako nasprotuje? Saj to bi bilo za njegovo trgovino le dobro, ker bi potem kupovali vsi pri njem. Njegovo sovraštvo proti zadrugi izvira odtod, ker sedaj ne more več poljubno nastavljal cen. Zadruga kupuje blago v velikih množinah ter ga dobi gotovo po najnižji ceni. K tej nakupni ceni pribije zadruga malenkosten znesek za svoje stroške in da tako blago po nizki ceni v prodajo. (Trgovci, ki so vajeni delati velike dobičke, tega danes več nemorejo, ker bi bilo blago pri njih mnogo dražje kot pri zadrugi in bi seveda ne imeli nobenih odjemalcev. Odtod vso sovraštvo do zadruga. Ker pa g. Korošec zadrugi ne more nikjer do živoga, ji skuša škodovati s tem, da plaši ljudstvo, da bo pri zadrugi „strašno gor plačalo“, da bo vzel zadrugo vrag in da naj odpovedo svoje deleže. Na ta način je v zadnjem času res preplašil nekoliko zadržnikov, da so odpovedali deleže. Vse odpovedi, ki prihajajo, so pisane izključno v Koroševi trgovini po njegovem „tajniku“ in bivšem nemškutarju Wretschku. Ker smo prepričani, da odvračata Korošec in njegov pisar Wretschko ljudstvo od zadruga z raznimi neresničnimi vestmi, razpisujemo s tem nagrado 500 kron vsakemu, katezi nam naznači podatke in dokaze, da sta imenovana govorila proti zadrugi ter razširjala o njej neresnične vesti in ako so ti podatki taki, da bodo imeli za posledico kaznovanje enega izmed obeh navedenih. Ta nagrada so izplača vsakemu ovaditelju, kadar postane sodba proti g. Korošcu ali Wretschku pravomočna. Vsi podatki naj se pošiljajo ali pa ustmeno sporoče v zadrugi pisarni. — Načelstvo Gospodarske zadruga v Gornji Radgoni.

Gornja Radgona. Kmetijsko bralno društvo v Gornji Radgoni priredi v nedeljo dne 29. avgusta ob 7. uri gledališko prireditev v posojilnični dvorani. Na sporedu sta burki: „Boljša je kratka sprava ko dolga pravda“ in „Čašica kave“ ter pevske in tamburaške točke. Prijatelji priproste zabave, pridite!

Ljutomer. G. Franjo Repič, trgovec v Ljutomeru, je naklonil Slov. pevskemu društvu v Ljutomeru povodno svoje poroke 200 K, za kar se mu odbor najiskreneje zahvaljuje. — V občini Grezovčak razsaja nalezljiva bolezen griža. Umrlo je že več oseb. Posebno hudo se razširja bolezen v miklaževski župniji.

Križevci. V noči od 20. na 21. t. m. so neznani storilci vlomili v tukajšnjo podružnico gornjeradgonske Gospodarske zadruga ter odnesli blaga v vrednosti 20.000 K in nad 19.000 K gotovine. Orožništvo sleduje vlomilec, ki so skoraj gotovo domačini, ker so pri vlamu pokazali, da so jim bile dobro znane razmere v trgovini.

Kapela. V nedeljo, dne 5. septembra priredi tukajšnja Bralno društvo na vrtu g. Cobeljna gledališko predstavo „Krivoprisežnik“ v petih dejanjih. Iz prijaznosti sodeluje jurjevski pevski zbor. Začetek ob 4. uri popoldne. V slučaju slabega vremena se igra preloži na 8. septembra.

Kapela. Dne 2. maja t. l. se je ustanovila pri Kapeli čebelarska podružnica, a ker Osrednje čebelarsko društvo po 25. marcu članov ne sprejema, se bo podružnica obnovila z novim letom. Denar ima bla gajnik v rokah. Toliko v vednost pristopivšim članom, da ne bo kakega nezaupanja. — Franjo Cobej, t. č. načelnik.

Kaj moramo vinogradniki zahtevati od naše vlade.

Piše: Rob. Košar.

Ker je vlada vsled nepoznanja razmer v naši novi državi izdala odredbe, ki so stagnirale ves naš promet posebno z inozemstvom, moramo ji pojasniti naše želje in zahteve, katere hočem na podlagi pogojev v vinogradniki in raznih poročil v listih zbrati in formulirati sledeče:

1. Država naj štiti vinarstvo in vinsko trgovino, kot skupno last troimenega naroda.
2. Pri centralni vladi v Beogradu naj bo strokovnjak, ki soodločuje pri vseh naredbah, tičečih se vinarstva. Ta uradnik-strokovnjak je soodgovoren za izdane odredbe.
3. Kmetijsko strokovne in gospodarske organizacije naše države se naj pritegnejo k obravnavi važnih vprašanj iz vinarstva in vinske trgovine.
4. Država naj na Dunaju nastavi pri našem poslanstvu v svrhu informacije strokovnjaka vinske trgovine, ki bo iskal tudi vezi z nemškimi, čehoslovškimi in poljskimi vinskimi trgovci.
5. Vino mora biti prosto izvozne carine, ali da se ista vsaj ne zviša.
6. Izvoz vina ne sme biti vezan na izvozna dovoljenja.
7. Za vinske pošiljatve se morajo na železnicah uvesti izjemni, kolikor mogoče nizki tarifi.
8. Vse priprave, orodje in material, ki se rabi v vinogradu in v kletah za potrebe jugoslovanskih vinogradnikov, naj bo prost uvozne carine.
9. Prazna vinska posoda za vinske pošiljatve v inozemstvo se naj uvažuje brez carine.
10. Železnice naj jamčijo za vse vinske transporte.
11. Vinski davek, ki se pobira le v nekaterih delih naše države, se naj odpravi.

12. Pri sklepanju trgovskih pogodb z Nemško Avstrijo, Čehoslovaško in Poljsko se naj vlada ozira tudi na izvoz našega vina. Države, ki rabijo naše žito, ne smejo otežkočiti uvoz našega vina.

Podam te točke v korekturo in dopolnitev. Delajmo, da nas ne prehitijo Italijani na inozemskih trgih vina!

Naprava sadjevca.

Da bo sadna pijača res prav dobra ter imela duh in okus tistega prijetnega „mirisa“, ki ga duhamo v kletah ali shrambi, kjer so hranjena jabolka, je potrebno to-le: Kadar otreseš jabolka, ne prešaj jih takoj, pusti jih ležati v senčni in suhi shrambi, da začnejo dišati, in, ko vohaš prijeten vonj, tedaj jabolka stoli ter stolčene pusti zopet v kadi ali kaki drugi posodi vsaj 24 ur skupaj, v hladnem času tudi 48 ur in šele tedaj prešaj, ker ravno v olupku je tišti prijetni vonj, kateri se iz olupkov izloči ter pride v pijačo. Moram pa še omeniti, da se naj operejo vsa jabolka, predno se stolčejo, v snažni vodi, gnila in črviva pa odstranijo za drugo porabo, kot za jesih ali pa kot prikuho za svinje. Tako narejena pijača mora pa priti v ravnotako snažne sode, ni torej res, kakor je marsikdo mnenja, češ, za jabolčnik je dobra vsaka posoda; ravno nasprotno: za dober jabolčnik mora biti prav tako osnažena in zdrava posoda, kakor za dobro vino. Tako napravljeni jabolčni mošt se pusti, ako ne začne kipeti, 24 ur pri miru, da se drože vsedejo, potem se pa pretoči in šele pretočen pusti kipeti. Nadaljne ravnanje je isto kot z vinom, pretaka se koncem prosinca, v zgodnji spomladi itd. Sod mora biti vedno poln in ne sme biti v kaki gorki kleti.

Nedavno je nekdo piscu teh vrstic oporekal, da jabolka, ako dalje časa leže, ne dajo toliko mošta kot sveža. Imel je deloma prav, ali sok, ki ostane v delj časa ležečih jabolkih, se izrabi na ta način, da se na tropine, ko se vnamejo, nalije vode, to pusti 8 do 20 dni, potem izpreša; na tak način dobiš ravnotako dober in okusno dišeči jesih, kakor je bila poprej jabolčnica.

Leta 1900, ko je bilo toliko sadja, da še nikdar poprej in tudi ne pozneje, so prodajali posestniki jabolčnik polovnjak po 5 do 6 goldinarjev, torej liter po 2 krajcarja ali 4 vinarje. V neki gostilni je gostilničar vsled pomanjkanja posode ljudem, ki so prišli v gostilno samo jest in ne pit, brez naročila prinesel vsakemu gostu vrček dobrega jabolčnika ter mu pri jedi krakomalo zaračunal po 4 vinarje. To so bili še zlati časi, menda se ne bodo ponovili nikdar več. Istega leta sem povabil prijatelja, da ga prepričam, kaka pijača da se na Nemškem dela iz naših jabolk iz Slovenskih gor, na Severnem Stajersko v Hartberg k Ant. Schaffler-ju, kjer je šola za pridelovanje umetnih sadnih pijač in tam je moj prijatelj pil sadni „šampanjec“ iz naših jabolk, ki je stal takrat na veliko liter 2 K, pri nas tu pa hektoliter 4 K. Seveda, da je tam bila priprava tega „šampanjca“ nekako po mojem zgoraj navedenem receptu, dodana je bila umetno očiščenemu soku le ena kavina žlica dišečega izvlečka ter 5 dek rektificiranega špirta na liter in nič več. A nikdo bi ne verjel, da je kapljica sadjevca zraven. Leta 1908 je bilo zelo rodovito sadno leto, jabolke so bile skoraj brez cene, takrat sem naredil na lastelinstvu M. Bistrice mnogo polovnjakov, jabolčnika po navedenem načinu in vsak kupec je hotel preje kupiti jabolčnik nego vino. Mnogi so mnenja, da se mora jabolčniku, ako hočemo, da bi bil dober in trpežen, pri prešanju dodati vode. Ne, in stokrat ne! Nasprotno, kdor hoče imeti močan in stalen jabolčnik, ne sme priliti niti kapljice vode. Pač pa je potrebno, da se daje k sladkim jabolkam ali hrušvcu po potrebi kislega soka od lesnik in ravno ta kislina, katera je trpežnosti pijače nujno potrebna, jo napravi stalno dobro in zaradi česlovine tudi čisto.

Opozarjam še posebno na to, da bo sadno drevo v veliki sili, ono mora dajati svojemu sadu vse moči, da ga izredi, a pri tem samo ne usahne in za vedno ne umre, je nujno treba, da mu po mogočnosti priskočimo na pomoč s tem, da naredimo pod krono drevesa nekaj luknjic z ozko motiko, v te jamice nalijemo zredčene gnojnice, to po večerih in nikoli v jutro. Ako je gnojnica vodena, je dobra; močna in gosta pa se mora z vodo do in čez polovico zredčiti. To naj bi se storilo drevescem, ki se nahajajo na obrežju v suhljati prsti, dočim istim po mokrotnem dvorišču ni neobhodno potrebno.

V. K o s i (Makole-Poljčane.)

Najnovejše!

Volitve v Srbiji. LDU, Beograd, 24. avgusta. Po uradnih podatkih so dobili radikalci večino v 469 občinah, nevtalci v 53, zemljoradniška stranka v 49, sporazumna listina demokratov in radikalcev v 31, komunisti v 27, republikanci v 2 občinah. V 5 občinah pa se bodo izvedle ponovne volitve. Srbija ima 2152 občin. Rezultati še niso znani v 1064 občinah. Izid volitev se v Beogradu pričakuje koncem tega tedna.

Mednarodni verižniki. LDU, Dunaj, 24. t. m. Korešpondenca Herzog poroča, da so zaradi udeležbe v velikem valutnem veriženju zaprli tudi nekatera Italijane, ki so pripadali italijanski komisiji za premirje in sicer: grofa Aresa-ja, poročnika Escosita in kpl. Plate-ja, ki je bil menažni načelnik misije. Pri aretiranih so dobili 6 milijonov lir in poleg tega druge valute v vrednosti več milijonov kron.

Uspeli proti ruskim boljševikom. LDU. Dunaj, 24. avgusta. „Neue Freie Presse“ poroča iz Varšave. Vsled osvojitve Bijalostoka je vsa ruska severna armada odrezana in se ne pokuša več opirati. Poljaki so doslej v severnem odseku ujeli 70.000 mož.

LDU. Dunaj, 24. avgusta. Po Telegraaf javlja Daly Mail, da se je Wranglova armada združila z Donskimi in Kubanskimi kozaki. Boljševiki so zbežali iz Nzelija in so potopili vse boljševiške brodogojnice.

Pristaši! Širite naše liste!

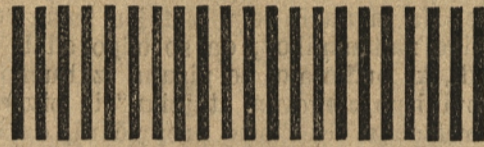
Kdo od ruskih vračajočih se vojnih vjetnikov ve kaj o mojem sinu Edmundu Herzogu. Bil je podčastnik pri 9. stotnji 87. pešpolka. Boril se je začetkom svetovne vojne v Karpatih ter je od 21. novembra 1914 pogrešan. Kdor ve kaj bližnjega o njem iz poznejše dobe, naj blagovoli takoj sporočiti očetu: Ferdo Herzogu, trgovcu v Ljutomeru.

Franc Seršen v Ljutomeru (pri cerkvi) je do bil ravnokar zopet veliko množino prav močnega in lepega blaga za ženske in moške obleke, vsake vrste stote, hlače, barhente, druke, vse vrste platna i. t. d. Preskrbite se z blagom pravočasno še pred zimo, ker so ravno sedaj cene najbolj ugodne. Če hočete po nizkih cenah in dobro blago kupiti, oglasite se pri Seršenu v Ljutomeru. V zalogi vedno vse vrste mlinskih sit.

Zdravilišče Slatina Radenci

Glasovite Radenske zdravilne kopeli so p. n. posetnikom od 30. maja do 15. septembra na razpolago. V zdraviliščni restavraciji je poskrbljeno za najboljšo postrežbo po zmernih cenah.

letos zopet odprto!

Po možnosti bode vpeljan vozovni promet med zdraviliščem, Radgono in Murško Soboto. Za obilen poset se priporoča zdraviliško RAVNATELJSTVO.

Ustanovljeno 1903.

Stampilje iz kavčuka in kovin

Katalog franko

Pečati Šablone Klišiji za tisk Vzdorne tiskalnice

Modeli za predtiskanje perila itd.

Novo! Datum-stampilje lastnega izdelka.

ANTON ČERNE graveur

Ljubljana, Dvorni trg 1

Kdor ni obnovil naročnine, naj jo poravnata takoj!

Konec draginje

Veletrgovina **STERMECKI** razreže celo zalogo platna, cefrja, tiskarine, volne, hlače, in sukna v ostanke ter razpošilja iste po čudovito znižani ceni v zavojih po K 500— in K 1000—. Blago je angleškega, francoskega in italijanskega izvora. Kar ne ugaja se zamenja ali vrne desar. Pri naročilu več zavojev se priložijo razna darila.

R. Stermecki, Celje št. 301.

MASTIN

primešaj krmi; vsak teden eno pest, če pa se rabi kot nadomestilo za krmo tedaj pa dve pesti. Pet zavojčkov Mastina, prahu za pitanje zdrave, debele živine, za 6 mesecev za vsako živinčce. Dobil je najvišjo kolajno v Londonu, Parizu, Rimu, Dunaju. Tisote gospodarjev ga hvali in ponovno kupuje. Zahtevaj ga pri lekarnarju ali trgovcu, vsak ga lahko prosto prodaja. Ali pa piši lekarni **TRKOZY** v Ljubljani, Kranjsko, po 5 zavojčkov. Stane K 80/50 s poštnino.

Miši, podgane, stenice, ščurki

in vsa gelazen mora pogininiti ako porablja te moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 8—, za podgane in miši K 8, za ščurke K 10—, posebna močna tinktura za stenice K 10—, uničevalec moljev K 8—, prašek za uši v obleki in perilu K 6—, in K 10—, proti mravljam K 10, proti ušem pri perutnini K 10—, prašek proti mršesom K 10—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 5— in K 10—, mazilo za uši pri živini K 6— in 10—, tinktura proti mršesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) K 10—, mazilo proti garjam K 10—. Pošilja po povzetju zavod za eksport. M. Juhnker, Zagreb 45, Petrinjoka ulica 3.

GARJE

srbešico, kraste, lišaje uniči pri človeku mast proti garjam. Brez vonja in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo s poštnino K 12/50 v lekarni **TRKOZY** v Ljubljani.

Službo išče

večleten marljiv cerkovnik, vsled nastalih krajevnih razmer, kjer je dosedaj služboval. Razume vsa dela v gospodarstvu. Prijazne ponudbe na upravnishvo Murske Straže.

Prodaja mlina.

K knez Trautmannsdorfovi graščini Negova spadajoči mlini leže v obč. Ivanjševci na Ščavnici je na prodaj. Reflektanti naj stavijo svoje ponudbe najkasneje do dne 30. septembra oskrbnishvu graščine Negova, p. Ivanjci, katero daje tudi natančnejša pojasnila.

Gospodarska zadruga

za Prekmurje, Murško polje in Slov. gor. r. z. z. o. z.

Ima v zalogi po najnižjih dnevnik cenah razno manufakturno blago za moške in ženske obleke, barhente, vseh vrst platno, kuhinjasto posodo, riž, čaj, papriko, usnje, podplate, moške in ženske čevlje. Vseh vrst moko, zdrob, otrobe, testenine.

Kupuje zrnje, sadje, kožo, vino, sadjevec, žganje, sploh vse poljedeljske pridelke.

Posreduje pri nakupovanju strojev in vseh gospodarskih potrebščin.

Kupovati in prodajati zadrugi imajo pravico samo člani.

Novi člani se sprejemajo v zadrugi pisarni in pri podružnicah. Osrednja trgovina in pisarna v Gornji Radgoni. Podružnice: Cankova, Murska Sobota, Beltinci, Dolnja Lendava, Križevci pri Ljutomeru.

BRZOJAVKA! Novo manufakturno blago dospelo! — Velika izbira — najnižje cene! **Prepričajte in ogledajte si zalogo v trgovini Senčar, Mala Nedelja.**

ZAHVALA.

Povodom bridke izgube našega ljubljanskega nepozabnega brata, preč. gospoda

Josipa Sattler

župnika v pokouju,

izrekamo vsem za mnoge dokaze sočutja najtoplejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo preč. g. župniku A. Kocbek za ljubeznivi večkratni obisk rajnega v času bolezni in za uteho v zadnji uri. Prisrčno se zahvaljujemo vsem preč. g. duhovnim bratom od blizu in daleč za udeležbo pri zadušnihi obredih in sv. maši, zlasti g. župniku Antonu Kocbek za gialjivi poslovilni govor, preč. g. zlatomašniku in duh. svetovalcu Martinu Meško v Kapeli za vodstvo pogreba in preč. g. šentjurskemu župniku Štuhec za sv. mašo zadušnico. Nadalje se zahvaljujemo vsem članicam Marijine družbe za udeležbo pri pogrebu ter darovane mnogobrojne vence in topke. Najlepšo zahvalo izrekamo cerkvenemu pevskemu zboru sv. Petra v Gor. Radgoni za v srce segajoče žalostinke v cerkvi in na grobu ter vsem mnogobrojnim udeležencem na zadnji poti nepozabnega rajnega, katerega priporočamo v molitev in blag spomin.

Sv. Peter v Gor. Radgoni, 24. avgusta 1920.

Zaljujoči ostali.

Zveza slov. trgovcev v Celju

ima na zalogi od vlade dodeljene stvari in sicer: sladkor, sol, petrolej, vžigalice navadne in **Ciril Metodove**. Naročila naj se naslovijo direktno na Zvezo. **Telefon 135 Brzojavni: Kreditno blago.**

„CROATIA“ zavarovalna zadruga v Zagrebu

ustanovljena leta 1884.

Podružnica za Slovenijo v Ljubljani, Stari trg II.

ZAVARUJE: Življenske rente, doto otrokom, glavnice na življenje, zgradbe in premičnine proti škodi požara in strele, steklene šipe proti razbitju, proti vlomu in telesnim nezgodam. — Posebno zavarovanje proti nezgodam na železnici in parobrodu za celo življensko dobo. Sprejema v vseh krajih Slovenije sposobne zastopnike in potnike, katerim se nudi prilika znatnega zaslužka. — Zastopnik v Gor. Radgoni je gospod **ZDRAVKO VRLIČ**, Spodnji gris št. 7.

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI r. zadr. z n. z.

Hranilne vloge

sprejema in jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih tuzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštno čekovnega urada v Ljubljani št. 10 593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila

na osebni kredit, na hipoteke, trgovske kredite in v tekočem računju daje pod najugodnejšimi pogoji. Izposojuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnik plačuje pri Posojilnici svoj dolg naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 kron. Prošnje za vknjižbo novih, kakor tudi za izbris plačanih posejil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek od 9. do 12. ure dop. Ako pride na ta dan praznik, uraduje se naslednji dan. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila

se dajejo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradni posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dop.

Uradni prostori so v lastni hiši, Glavna cesta številka 14, zraven kolodvora.